

Sprawa C-536/22

**Streszczenie wniosku o wydanie postanowienia w trybie prejudycjalnym
zgodnie z § 98 ust. 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem**

Data wpływu:

10 sierpnia 2022 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Landgericht Ravensburg (Niemcy)

**Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie
orzeczenia w trybie prejudycjalnym:**

8 sierpnia 2022 r.

Strona powodowa:

MW

CY

Strona pozwana:

VR Bank Ravensburg-Weingarten eG

Przedmiot postępowania głównego

Powództwo o zwrot rekompensaty za wcześniejszą spłatę kredytu
konsumenckiego związanego z nieruchomością

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, art. 267 TFUE

Pytania prejudycjalne

- 1) Czy pojęcie „sprawiedliwej i obiektywnej rekompensaty z tytułu potencjalnych kosztów bezpośrednio związanych z przedterminową spłatą kredytu” zawarte w art. 25 ust. 3 dyrektywy 2014/17/UE należy interpretować w ten sposób, że rekompensata ta obejmuje również utracone

korzyści kredytodawcy, w szczególności przyszłe odsetki, które utracił w wyniku przedterminowej spłaty?

2) W razie udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi twierdzącej:

Czy prawo Unii, a w szczególności art. 25 ust. 3 dyrektywy 2014/17/UE, określa wymogi dotyczące obliczania dochodów kredytodawcy z reinwestowania przedterminowo spłaconego kredytu konsumenckiego związanego z nieruchomością, które należy uwzględnić w ramach utraconych korzyści, a jeżeli tak, to jakie?

W szczególności:

- a) Czy przepisy krajowe dotyczące obliczania muszą opierać się na sposobie, w jaki kredytodawca rzeczywiście wykorzystuje kwotę przedterminowej spłaty?
  - b) Czy przepisy krajowe mogą zezwalać kredytodawcy na obliczenie rekompensaty z tytułu przedterminowej spłaty na podstawie fikcyjnej reinwestycji w bezpieczne instrumenty rynku kapitałowego o dopasowanym terminie zapadalności (tzw. metoda dopasowanej zapadalności aktywów i wymagalności pasywów)?
- 3) Czy zakresem zastosowania art. 25 dyrektywy 2014/17/EU jest objęty również przypadek, w którym konsument najpierw wypowiada umowę o kredyt konsumencki związany z nieruchomością na podstawie prawa do wypowiedzenia przewidzianego przez ustawodawcę krajowego, zanim dokona przedterminowej spłaty kredytu na rzecz kredytodawcy?

Powołane przepisy prawa Unii

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniająca dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 (zwana dalej „dyrektywą 2014/17”) (Dz.U. 2014, L 60, s. 34), art. 25 ust. 3

Powołane przepisy prawa krajowego

Bürgerliches Gesetzbuch (kodeks cywilny, zwany dalej „BGB”), w szczególności § 252, § 490 ust. 2, § 500 ust. 2, § 502, § 812

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i przebiegu postępowania

- 1 W dniu 11 stycznia 2019 r. powodowie zawarli z pozwanym bankiem umowę o kredyt konsumencki związany z nieruchomością (zwaną dalej „umową

kredytu”) na kwotę netto w wysokości 236 000,00 EUR w celu zakupu wynajmowanego mieszkania własnościowego. Zgodnie z umową kredytu stopa oprocentowania kredytu jest stała do dnia 30 stycznia 2029 r.

- 2 Umowa kredytu stanowi, że kredytobiorca może w części lub w całości wywiązać się ze swojego zobowiązania w okresie obowiązywania stałej stopy oprocentowania tylko wtedy, jeżeli ma w tym uzasadniony interes.
- 3 Zgodnie z umową kredytu w przypadku przedterminowej spłaty kredytu należna jest rekompensata za wcześniejszą spłatę. W tym względzie umowa kredytu stanowi, że bankowi należy zapłacić odszkodowanie za szkodę, jaką poniesie on w wyniku przedterminowej spłaty. Umowa kredytu przewiduje ponadto, że obliczenie tej szkody należy oprzeć na metodzie dopasowanej zapadalności aktywów i wymagalności pasywów uznanej za dopuszczalną przez Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości) (Niemcy), która zakłada, że środki uwolnione w wyniku spłaty są inwestowane odpowiednio do terminu zapadalności w hipoteczne listy zastawne. Przy tym obliczeniu należy uwzględnić w szczególności szkodę związaną z pogorszeniem oprocentowania jako finansową stratę wynikającą z przedterminowego umorzenia kredytu, to znaczy różnicę między odsetkami przewidzianymi w umowie a zyskiem z tytułu hipotecznych listów zastawnych z terminem zapadalności odpowiadającym pozostałemu terminowi obowiązywania kredytu podlegającemu umorzeniu. Ponadto, zgodnie z umową kredytu pobierana jest odpowiednia opłata z tytułu kosztów administracyjnych związanych z przedterminowym umorzeniem kredytu.
- 4 Na mocy umowy sprzedaży z dnia 19 maja 2020 r. powodowie sprzedali wynajmowaną nieruchomość za cenę 255 000,00 EUR. Powód, żołnierz służby terminowej, został przeniesiony przez swojego pracodawcę. Powodowie wypowiedzieli umowę kredytu z dniem 30 czerwca 2020 r. Pismem z dnia 9 czerwca 2020 r. pozwany bank poinformował powodów o żądanej przez niego rekompensacie za wcześniejszą spłatę w wysokości 27 614,17 EUR w przypadku przedterminowej spłaty kredytu. Powodowie zapłacili tę rekompensatę.
- 5 Pismem z dnia 19 kwietnia 2021 r. powodowie wezwali pozwanego do zwrotu rekompensaty za wcześniejszą spłatę i dochodzą zwrotu tej kwoty w niniejszym powództwie.
- 6 Powodowie uważają, że pozwanemu bankowi nie przysługiwało prawo do otrzymania rekompensaty za wcześniejszą spłatę, ponieważ umowa kredytu nie zawiera wystarczających informacji dotyczących w szczególności obliczania tej rekompensaty. Ponadto z dyrektywy 2014/17 wynika, że rekompensata za wcześniejszą spłatę może stanowić jedynie rekompensatę z tytułu rzeczywiście poniesionych kosztów i nie może obejmować odsetek lub utraconych korzyści przez kredytodawcę. Ponadto powodowie uważają hipotetyczne obliczenie według wzorów z matematyki finansowej za niedopuszczalne.

- 7 Pozwany bank uważa, że umowa zawiera w wystarczającym zakresie wszystkie wymagane prawem informacje. W odniesieniu do wysokości żądanej rekompensaty, pozwany bank powołuje się na utrwalone orzecznictwo Bundesgerichtshof, zgodnie z którym w przypadku uzasadnionego umorzenia kredytu zabezpieczonego hipoteką kredytodawca ma prawo do otrzymania rekompensaty z tytułu szkody bezpośrednio związanej z przedterminową spłatą, jeżeli w momencie spłaty kredytobiorca jest winien odsetki według stałej stopy oprocentowania kredytu. Udzielając kredytów banki muszą zazwyczaj się refinansować i ze swojej strony nawiązują długoterminowe stosunki z refinansującym.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 8 Rozstrzygnięcie sporu w postępowaniu głównym zależy od tego, czy powodom przysługuje roszczenie na podstawie § 812 BGB (który reguluje roszczenie o wydanie w przypadku bezpodstawnego wzbogacenia) o zwrot zapłaconej rekompensaty z tytułu wcześniejszej spłaty. Tak byłoby tylko wtedy, gdyby pozwanemu nie przysługiwało prawo do rekompensaty z tytułu wcześniejszej spłaty.

W przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego

- 9 Prawo pozwanego banku do otrzymania rekompensaty z tytułu wcześniejszej spłaty mogłoby wynikać z § 502 ust. 1 BGB. Gdyby jednak przepis ten był niezgodny z prawem Unii, w szczególności z art. 25 ust. 3 dyrektywy 2014/17, w zakresie, w jakim kredytodawcy jest przyznawane jako rekompensata z tytułu wcześniejszej spłaty pełne odszkodowanie za szkodę, w tym za utracone korzyści, pozwany bank nie miałby prawa do utraconych korzyści. Powództwo z zwrot rekompensaty z tytułu wcześniejszej spłaty musiałyby zostać uwzględnione w tym zakresie.
- 10 Paragraf 252 BGB stanowi, że szkoda podlegająca naprawieniu obejmuje również utracone korzyści.
- 11 Zgodnie z § 500 ust. 2 [BGB] kredytobiorca może w każdym czasie w całości lub części przedterminowo wywiązać się ze swoich zobowiązań na mocy umowy o kredyt konsumencki (zdanie pierwsze). W przypadku umowy o kredyt konsumencki, w której uzgodniono stałą stopę oprocentowania kredytu, jest to jednak możliwe w okresie obowiązywania stałej stopy oprocentowania kredytu tylko wtedy, gdy kredytobiorca ma w tym uzasadniony interes (zdanie drugie).
- 12 Zgodnie z § 502 ust. 1 BGB w przypadku przedterminowej spłaty kredytu kredytodawca ma prawo do „odpowiedniej rekompensaty za wcześniejszą spłatę”. Od momentu implementacji dyrektywy 2014/17 do prawa niemieckiego przepis ten ma również zastosowanie do umów o kredyt konsumencki związany

z nieruchomościami. Jednak § 502 BGB nie definiuje, co dokładnie należy rozumieć pod pojęciem odpowiedniej rekompensaty za wcześniejszą spłatę.

- 13 Niemiecki ustawodawca odstąpił od wyraźnej implementacji wymogów zawartych w art. 25 ust. 3 zdanie pierwsze i zdanie drugie dyrektywy 2014/17, w myśl których można żądać tylko „obiektywnej” rekompensaty i rekompensata „nie może być wyższa niż strata finansowa kredytodawcy”.
- 14 W orzecznictwie krajowym przyjmuje się, że szkodę poniesioną przez kredytodawcę w rozumieniu § 502 ust. 1 BGB należy ustalać nadal zgodnie z zasadami dotyczącymi odszkodowania, wobec czego korzyści utracone przez kredytodawcę podlegają zwrotowi na jego rzecz jako utracone korzyści zgodnie z § 252 BGB również po transpozycji dyrektywy 2014/17.
- 15 W ocenie sądu odsyłającego z brzmienia i systematyki art. 25 dyrektywy 2014/17 można wywieść różne wskazówki dotyczące wykładni.
- 16 Zgodnie z art. 25 ust. 1 zdanie drugie dyrektywy 2014/17 państwa członkowskie zapewniają, by w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsument miał prawo do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, a na obniżkę tę składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy. To może oznaczać, że odsetki i koszty nie powinny przysługiwać za pozostały okres obowiązywania umowy.
- 17 Przeciwno uwzględnieniu odsetek, które należałyby się w razie niedokonania przedterminowej spłaty, przemawia również fakt, że zgodnie z art. 25 ust. 3 zdanie pierwsze dyrektywy 2014/17 można żądać jedynie kosztów *bezpośrednio* związanych z przedterminową spłatą kredytu. Wydaje się wątpliwe, czy pod tym pojęciem należy rozumieć odsetki, które należałyby się tylko w razie niedokonania przedterminowej spłaty.
- 18 Ponadto uwzględnieniu odsetek mogłoby również sprzeciwiać się zawężające sformułowanie „z tytułu *potencjalnych* kosztów” zawarte w art. 25 ust. 3 zdanie pierwsze dyrektywy 2014/17 (w motywie 66 znajduje się podobne ograniczenie; mowa tam o „*potencjalnych* koszt[ach]”). W przypadku przedterminowej spłaty kredytodawca traci bowiem dalsze płatności odsetek bezwzględnie, i to nie tylko *potencjalnie*.

W przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego

- 19 Jeżeli prawo Unii, w szczególności art. 25 ust. 3 dyrektywy 2014/17, nie stoi wprawdzie na przeszkodzie prawu banku na podstawie § 502 ust. 1 BGB do pełnego odszkodowania, w tym utraconych korzyści, ale jest ono jednak niemożliwe do pogodzenia z dozwoloną przez krajowe orzecznictwo metodą obliczania wyżej wymienionej rekompensaty, wówczas powództwo również musiałoby zostać uwzględnione, ponieważ prawo do otrzymania rekompensaty za wcześniejszą spłatę jest wyłączone zgodnie z § 502 ust. 2 pkt 2 BGB, jeżeli

w chwili zawarcia umowy konsument nie został poinformowany o mającej mieć zastosowanie metodzie obliczania. Paragraf 502 ust. 2 pkt 2 BGB stanowi, że prawo do rekompensaty za wcześniejszą spłatę jest wyłączone, jeżeli „w umowie są zawarte niewystarczające informacje dotyczące okresu obowiązywania umowy, prawa kredytobiorcy do wypowiedzenia lub obliczania rekompensaty za wcześniejszą spłatę”. W niniejszej sprawie pozwany bank poinformował powodów jedynie o obliczeniu metodą dopasowanej zapadalności aktywów i wymagalności pasywów. Pozwany bank nie mógłby zatem następczo obliczyć swojej szkody inną metodą.

- 20 W ocenie sądu odsyłającego z art. 25 dyrektywy 2014/17 można wywieść różne aspekty odnoszące się do obliczania rekompensaty z tytułu wcześniejszej spłaty.
- 21 Wymóg „obiektywnej” rekompensaty zawarty w art. 25 ust. 3 zdanie 1 dyrektywy 2014/17 przemawia za tym, że w obliczeniu można uwzględnić jedynie konkretnie poniesione rzeczywiste koszty. Fikcyjne obliczenie oparte na wartościach wywodzonych z matematyki finansowej lub wartościach statystycznych mogłoby być zatem niedopuszczalne. Przemawiać za tym mogłoby również sformułowanie „w uzasadnionych przypadkach” zawarte w art. 25 ust. 3 zdanie pierwsze dyrektywy 2014/17, w szczególności, jeśli dopisek ten odnosi się w wersji angielskiej („objective compensation, where justified”) i francuskiej („objective, lorsque cela s’avere justifie”) do wymogu obiektywności.
- 22 Za możliwością rekompensaty również fikcyjnych strat przemawia natomiast brzmienie art. 25 ust. 4 zdanie drugie dyrektywy 2014/17. Zgodnie z tym przepisem informacje udzielone kredytobiorcy „wyliczają konsekwencje, jakie poniesie konsument, wywiązując się ze swoich zobowiązań przed wygaśnięciem umowy o kredyt, i jasno określają wszelkie przyjęte założenia. Wszelkie przyjęte założenia są rozsądne i uzasadnione.” Z tego sformułowania można by wnioskować, że rekompensata obejmuje również elementy określone przy pomocy założeń.

W przedmiocie trzeciego pytania prejudycjalnego

- 23 Roszczenie pozwanego banku o rekompensatę za wcześniejszą spłatę mogłoby również wynikać z § 490 ust. 2 zdanie trzecie BGB, albowiem powodowie nie tylko spłacili kredyt przed terminem, ale również wcześniej dokonali wypowiedzenia [umowy kredytu]. Jeśli na trzecie pytanie prejudycjalne zostanie udzielona odpowiedź przecząca, pozwany bank miałby roszczenie o utracone korzyści. Gdyby natomiast na trzecie pytanie prejudycjalne została udzielona odpowiedź twierdząca, w ramach wykładni § 490 ust. 2 BGB powstałyby te same pytania, co w przypadku stosowania § 502 ust. 1 BGB (pierwsze i drugie pytania prejudycjalne).
- 24 Zgodnie z § 490 ust. 2 BGB kredytobiorca może przedterminowo rozwiązać w drodze wypowiedzenia umowę o kredyt, w przypadku której stopa procentowania kredytu jest stała, a kredyt jest zabezpieczony w szczególności

hipoteką, jeśli wymagają tego jego „uzasadnione interesy” (zdanie pierwsze). Interes taki istnieje w szczególności wtedy, gdy kredytobiorca ma potrzebę innego wykorzystania rzeczy oddanej w celu zabezpieczenia kredytu (zdanie drugie). Kredytobiorca jest zobowiązany do naprawienia kredytodawcy wszelkich szkód poniesionych przez niego w wyniku przedterminowego rozwiązania umowy (zdanie trzecie). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Bundesgerichtshof zasady dotyczące naprawienia szkody mają również zastosowanie do obliczania rekompensaty z tytułu wcześniejszej spłaty, w związku z czym zgodnie z § 252 BGB muszą zostać zrekompensowane również utracone korzyści.

- 25 W prawie krajowym sporne jest, czy przesłanki powstania prawa do wypowiedzenia na podstawie § 490 ust. 2 BGB są bardziej restrykcyjne niż warunki przedterminowej spłaty na podstawie § 500 BGB i czy art. 25 dyrektywy 2014/17 ma również wpływ na wykładnię § 490 BGB. Do tej pory w zakresie zastosowania § 490 ust. 2 BGB, zgodnie z dominującym poglądem, wymaga się przy wykładni pojęcia „uzasadnionego interesu” odniesienia do ochrony swobody działalności gospodarczej kredytobiorcy, zwłaszcza w odniesieniu do nieruchomości wykorzystanej w celu zabezpieczenia kredytu. Z drugiej strony, w świetle wykładni zgodnej z dyrektywą przyjmuje się, że również inne uzasadnione interesy (np. rozwód lub utrata pracy) mogą uzasadniać przedterminowe umorzenie w ramach § 500 BGB.
- 26 W ocenie sądu odsyłającego wiele przemawia za tym, że art. 25 dyrektywy 2014/17 ma zastosowanie również w przypadku wypowiedzenia przez konsumenta umowy o kredyt konsumencki związany z nieruchomością zgodnie z § 490 ust. 2 BGB przed dokonaniem przedterminowej spłaty kredytu. Artykuł 25 dyrektywy 2014/17 ma na celu zapewnienie minimalnego standardu ochrony konsumenta w przypadku przedterminowej spłaty. Nie może mieć przy tym znaczenia, czy prawo do wypowiedzenia istniejące na mocy przepisów krajowych jest dodatkowo wykonywane przed tą spłatą. Z reguły konsument nie będzie w ogóle wiedział, że w jego prawie krajowym istnieją różne przepisy dla tych dwóch przypadków. Nawet jeśli zna obie możliwości, ewentualnie dokona wypowiedzenia „dla pewności”. Gdyby dyrektywa nie miała zastosowania do tych przypadków, wielu konsumentów nie skorzystałoby z przysługującego im prawa do przedterminowej spłaty kredytu na podstawie art. 25 dyrektywy 2014/17.
- 27 Dotyczy to w szczególności sytuacji, gdy Trybunał, udzielając odpowiedzi na pytania pierwsze i drugie, dojdzie do wniosku, że zasady obliczania rekompensaty za wcześniejszą spłatę w ramach § 500 i 502 BGB są w pełni lub w części niezgodne z art. 25 dyrektywy 2014/17. Gdyby w przypadku wykonania prawa do przedterminowego rozwiązania umowy w drodze wypowiedzenia na podstawie § 490 ust. 2 BGB rekompensatę za wcześniejszą spłatę obliczano inaczej niż w ramach przedterminowej spłaty na podstawie § 500 i § 502 BGB, to skutkiem tego byłoby to, że konsument, który wypowiada kredyt przed wygaśnięciem umowy, mógłby znajdować się w gorszej sytuacji niż ten, kto wykonuje swoje prawo do przedterminowej spłaty bez wypowiedzenia. Cel tego prawa, jakim jest ochrona konsumenta, sprawia zatem, że konieczne wydaje się, by art. 25

dyrektywy 2014/17 miał zastosowanie również w przypadku wypowiedzenia dokonanego przed spłatą kredytu.

DOKUMENT ROBOCZY